

Citation:

R. Willemys, Levensbericht A. van Loey, in:
Jaarboek, 1988, Amsterdam, pp. 146-149

Adolphe van Loey

Adolphe van Loey

14 juli 1905 – 6 maart 1987

Adolphe van Loey werd te Elsene (Brussel) geboren op 14 juli 1905 en overleed te Sint-Jans-Molenbeek (Brussel) op 6 maart 1987. Zijn werk zal onmisbaar blijven voor iedereen, die zich met Nederlandse filologie en linguïstiek bezighoudt.

Vooraleer daar dieper op in te gaan, een kort overzicht van de carrière van Van Loey. Hij volgde de lessen van de Gemeenteschool en het Koninklijk Atheneum van zijn geboorteplaats en studeerde van 1923 tot 1927 Germaanse Filologie aan de Brusselse universiteit, waar hij de doctorstitel verkreeg met een dissertatie over de *Studie van de Nederlandse plaatsnamen te Elsene en Ukkel*. Hij werd kort daarna leraar aan het Koninklijk Atheneum Elsene en vond, naast zijn taak als lesgever, de tijd om een zgn. 'speciaal doctoraat' voor te bereiden. Op 30 juni 1936 behaalde hij deze titel met een dissertatie *Bijdrage tot de kennis van het Zuidwestbrabantsch in de 13de en 14de eeuw*, die door de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie werd uitgegeven en de auteur in binnen- en buitenland beroemd heeft gemaakt.

In datzelfde jaar, 1936, werd Van Loey part time docent aan de Vrije Universiteit Brussel, in 1939 full time docent en in 1941 gewoon hoogleraar. Aangezien echter op dat moment de Brusselse universiteit haar deuren sloot om niet met de Duitse bezetter te moeten collaboreren, nam Van Loey tot september 1944 zijn vroegere baan aan het atheneum te Elsene weer op.

Dit alles belette hem niet zich intussen met volle ijver verder met wetenschappelijk onderzoek bezig te houden, zoals zijn uitvoerige publikatielijst aantoont. Na de oorlog begon hij een bijzonder druk, bijzonder succesrijk en bijzonder eervol wetenschappelijk en academisch leven. Van Loey werd in allerlei commissies en genootschappen opgenomen¹ en in vele landen als spreker en/of als gasthoogleraar uitgenodigd.

Hij publiceerde vooral over onderwerpen in verband met de Middelnederlandse filologie en de historische grammatica, lexicale en syntactische, maar vooral morfologische en fonologische aspecten van Vlaamse dialecten, de structuur en het gebruik van de Nederlandse standaardtaal, de toponymie en de dialectologie. Niet alleen munt hij in al deze dingen uit en spreidt hij zijn enorme kennis ervan tentoon,

¹ Een kleine greep ter illustratie: Kon. Commissie voor Toponymie en Dialectologie (1935), Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden (1940), Redactiecommissie *Nomina Geographica Neerlandica* (1947), Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1948), Académie Royale de Belgique, classe des Lettres (1950), buitenlands erelid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam (1958).

maar wat hem uniek maakt is de manier waarop hij erin slaagt facetten van al deze subdisciplines op elkaar te betrekken. Hij beschikte over een ontzaglijke hoeveelheid materiaal en hoewel dat steeds het uitgangspunt van zijn uiteenzettingen vormde, bleef hij nooit bij het incidentele en anecdotische staan, maar slaagde hij erin conclusies te formuleren en researchmethoden te ontwikkelen, die de filologie en de algemene taalwetenschap als geheel ten goede kwamen. Daaraan is het zeker te danken dat zijn faam ver de grenzen van ons taalgebied overschrijdt en dat is ook wat hem in staat stelde zijn standaardwerken te schrijven over de *Historische Grammatica van het Nederlands* en de *Middel nederlandse Spraakkunst*, die bovendien tot op de dag van vandaag steeds opnieuw worden uitgegeven, voor generaties neerlandici onmisbare hulpmiddelen waren en dat ongetwijfeld nog lang zullen blijven.

Het analyseren van Van Loey's publikaties en het opsommen van de merites ervan zou ruim de perken van een In memoriam te buiten gaan. Ik beperk me er daarom toe te vermelden dat een bibliografische lijst van zijn werken gepubliceerd werd in de *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde* (1972, 392-398) en dat hem twee keer een Festschrift werd aangeboden, nl. naar aanleiding van zijn emeritaat (*Spel van Zinnen: Album Van Loey*, uitg. door R. Jansen-Sieben, S. de Vriendt en R. Willemyns, Brussel, 1975) en naar aanleiding van zijn tachtigste verjaardag (*Brussels Boeket, Liber Discipulorum A. van Loey*, uitg. door R. Willemyns, Brussel, 1985).

Ik wil deze bespreking van Van Loey's wetenschappelijke werk afsluiten met een karakterisering van zijn unieke researchmethode, die hij niet enkel heeft ontwikkeld, maar ook zo succesvol zijn leerlingen en studenten heeft bijgebracht. De studie van de hedendaagse dialecten leert ons de structuur van de Middel nederlandse dialecten beter te doorgronden. Daardoor wordt het mogelijk de taal van Middel nederlandse geschriften nauwkeuriger te analyseren, wat dan op zijn beurt meer leert over de grammatica van het Middel Nederlands en dus de studie van de historische grammatica vooruithelpt. Waar teksten soms onnauwkeurig of onvoldoende voorhanden zijn brengt de studie van plaats- en persoonsnamen vaak uitkomst. Als een virtuoos slaagt hij erin die zodanig te interpreteren, dat een ontzaglijke hoeveelheid gegevens aan het licht komt. Dit op elkaar betrekken van al deze disciplines, gecombineerd met zijn fenomenaal vermogen tot synthese brengt hem tot resultaten die allicht niemand anders kon realiseren. Niet alleen was hij in al de genoemde onderdelen één der allergrootsten, de manier waarop hij alles overziet en samenbrengt, maakt hem tot een unieke figuur, een wetenschapper die op het hele terrein van de Nederlandse filologie nauwelijks zijn weerga kent.

Als student, leerling en promovendus van Van Loey en als zijn opvolger op de Vrije Universiteit Brussel heb ik niet alleen zijn wetenschappelijke produktie bijna helemaal gelezen, maar er ook ontzaglijk veel profijt uit getrokken. Ook nu weet ik nog altijd niet wat ik het meeste bewonder: de gediversifieerdheid van de vele terreinen die hij bestreek, dan wel de accuratesse, de fijne opmerkingsgave, de gestructureerde uitwerking, de verrassende en vernieuwende maar toch altijd tot verder onderzoek aansprekende resultaten.

Van Loey was niet enkel een man van de wetenschap, maar ook een docent en een leermeester. De houding die hij zijn hele leven lang tegenover zijn studenten en leerlingen en, in het algemeen, eigenlijk tegenover iedereen heeft aangenomen, was die

van een innemend humanist. Hij had met iedereen het beste voor en gunde iedereen ook wat hij als het hoogste goed beschouwde: te kunnen leven in een vrije en vrijdenkende wereld, een wereld die in het teken staat van het *vrij onderzoek* waar hij boven alles aan verknocht was. Veel van wat hij in zijn leven, zowel op wetenschappelijk gebied als daarbuiten, gerealiseerd heeft, werd met het oog daarop verricht, in het bijzonder aan de Vrije Universiteit Brussel, die voor hem niet zo maar een universiteit was waar hij als docent aan verbonden was, maar de instelling bij uitstek ter verdediging van zijn idealen, de fakkeldrager van het vrije denken. Het strekt hem tot eer dat hij die overtuiging ook heeft weten over te brengen op de vele generaties studenten die hij heeft opgeleid en aan wie hij niet alleen door zijn werk de waarde van het *vrij onderzoek* bewees, maar aan wie hij ook zijn humanistische opvattingen demonstreerde.

Allen die Van Loey hebben gekend weten niet alleen wat ze aan hem hadden, maar ook wat ze met hem verliezen. Zijn eerste boek handelde, zoals gezegd, over de plaatsnamen van Elsene en Ukkel. In Elsene werd hij geboren, in Ukkel werd hij op 12 maart 1987 gecremeerd. De cirkel is rond, de cirkel van het leven van een man van de wetenschap, een collega, een vriend van wie wij geëmotioneerd afscheid nemen en die wij zullen blijven gedenken.